

**УЛСЫН НИСЭХИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬ /ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГА/-ИЙН
ТӨСӨЛ БОЛОН ХАМТ ӨРГӨН МЭДҮҮЛСЭН ХУУЛИЙН ТӨСЛҮҮДИЙГ
ЭЦСИЙН ХЭЛЭЛЦҮҮЛЭГТ БЭЛТГЭСЭН ТАЛААРХ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ,
ГАДААД БОДЛОГЫН БАЙНГЫН ХОРООНЫ ТАНИЛЦУУЛГА**

2026 оны 06 дугаар
сарын 09-ний өдөр

Улаанбаатар
хот

Илтгэгч нь: Улсын Их Хурлын гишүүн Х.Жангабыл

Улсын Их Хурлын дарга, эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улсын Засгийн газраас 2026 оны 04 дүгээр сарын 20-ны өдөр Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Улсын нисэхийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн Улсын нисэхийн тухай хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай, Зэвсэгт хүчний тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн анхны хэлэлцүүлгийг 2026 оны 06 дугаар сарын 05-ны өдрийн чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хийж, эцсийн хэлэлцүүлэгт бэлтгүүлэхээр Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хороонд шилжүүлсэн билээ.

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийг баримтлан Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хороо Улсын нисэхийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдийн эцсийн хэлэлцүүлгийг хийсэн болно.

Байнгын хороо нэгдсэн хуралдааны анхны хэлэлцүүлгээр санал хурааж, олонхын дэмжлэг авсан зарчмын зөрүүтэй саналыг Улсын нисэхийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслүүдэд тусган, тэдгээрийн үзэл баримтлал, агуулга, зарчмыг алдагдуулахгүйгээр зүйл, хэсэг, заалтыг уялдуулан дэс дараалал, бүтцэд өөрчлөлт оруулах, нэр томъёог жигдлэх, үг, өгүүлбэр, хэллэгийг монгол хэлний дүрэмд нийцүүлэхтэй холбоотой зохих засвар, өөрчлөлтийг хийсэн эцсийн хувилбарыг Та бүхэнд тараасан болно.

Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд ээ,

Улсын нисэхийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн Улсын нисэхийн тухай хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай, Зэвсэгт хүчний тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн эцсийн хэлэлцүүлэгт бэлтгэсэн төсөл болон эцсийн хэлэлцүүлэгт бэлтгэсэн талаарх Байнгын хорооны танилцуулгыг хэлэлцэн шийдвэрлэж өгөхийг Та бүхнээс хүсье.

Анхаарал тавьсанд баярлалаа.

**АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, ГАДААД
БОДЛОГЫН БАЙНГЫН
ХОРООНЫ ДАРГА**

Г.ТЭМҮҮЛЭН

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны ... дугаар
сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

УЛСЫН НИСЭХИЙН ТУХАЙ (Шинэчилсэн найруулга)

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилго

1.1.Энэ хуулийн зорилго нь Монгол Улсын нутаг дэвсгэр, агаарын зайд улсын агаарын хөлгөөр нислэг үйлдэх, улсын нисэхийн үйл ажиллагааны удирдлага, зохицуулалт, **улсын** нисэхийн аюулгүй байдлыг хангахтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл.Улсын нисэхийн тухай хууль тогтоомж

2.1.Улсын нисэхийн тухай хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль¹, энэ хууль, түүнтэй **Зэвсэгт хүчний тухай хууль**², **Иргэний нисэхийн тухай хуультай**³ нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл.Хуулийн үйлчлэх хүрээ

3.1.Энэ хуулиар дараах харилцааг зохицуулна:

3.1.1.улсын нисэхийн үйл ажиллагаа, түүнд хамаарах улсын агаарын хөлгийг эзэмшигч байгууллагуудын **байгууллагын** нислэг;

3.1.2.улсын агаарын хөлгийн нислэгийн хөдөлгөөнийг удирдахтай холбогдсон харилцаа.

4 дүгээр зүйл.Хуулийн нэр томъёо **нэр томъёоны тодорхойлолт**

4.1.Энэ хуульд хэрэглэсэн дараах нэр томъёог **доор** дурдсан утгаар ойлгоно:

4.1.1.“аюул тулгарсан агаарын хөлөг” гэж агаарын хөлөг болон зорчигчдод аюул учирч, түүнийг нисэх баг өөрийн үйл ажиллагаагаар арилгаж чадахгүйд хүрсэн, эсхүл агаарын хөлөг холбоогүй буюу байрлал нь тодорхой бус болсон;

¹ Монгол Улсын Үндсэн хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 1992 оны 01 дугаарт нийтлэгдсэн.

² Зэвсэгт хүчний тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2016 оны 36 дугаарт нийтлэгдсэн.

³ Иргэний нисэхийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2023 оны 32 дугаарт нийтлэгдсэн.

~~4.1.2. “аюулд нэрвэгдсэн агаарын хөлөг” гэж агаарын хөлөг болон зөрчигчдөд аюул учирч, нислэгийн явгалалт, хөөрөлт, буулт, нислэгийн үед гэмтэж, аргагүйдсэн буулт үйлдсэн эсхүл бүрэн эвдэрсэн;~~

4.1.2. “аюулд нэрвэгдсэн агаарын хөлөг” гэж агаарын хөлөг нислэг үйлдэх, хөөрөх, буух, явгалах үед агаарын хөлөг гэмтэж, агаарын хөлөг болон зөрчигчдөд аюул учирч, аргагүйдсэн нөхцөлд буулт хийсэн, эсхүл бүрэн эвдэрсэн хөлгийг;

4.1.3. “байлдааны агаарын хөлөг” гэж байлдаанд ашиглах зориулалтаар зэвсэг, галт хэрэгсэл хэрэглэл, тусгай төхөөрөмжөөр тоноглогдсон агаарын хөлгийг;

4.1.4. “байлдааны үүргийн нислэг” гэж байлдааны үүрэг, байлдааны жижүүрлэлт болон Монгол Улсын агаарын зайн аюулгүй байдлыг хангах ажиллагааны нислэгийг;

4.1.5. “захиалгат нислэг” гэж гамшиг, ослын болон бусад үед яаралтай хүний амь нас, эрүүл мэндийг аврах болон тусгай үүрэг гүйцэтгэх чиглэлээр иргэн, хуулийн этгээдийн хүсэлтээр үйлдэх нислэгийг;

~~4.1.7. “олон улсын нислэг” гэж энэ хуулийн 14.1.1, 14.1.6-д зааснаас бусад олон улсад үйлдэх нислэгийг;~~

4.1.7.4.1.6. “олон улсын нислэг” гэж улсын агаарын хөлгөөр Монгол Улс, гадаад улс хооронд үйлдэх нислэгийг;

~~4.1.6.4.1.7. “онцгой үүргийн нислэг” гэж Төрийн тусгай хамгаалалтын тухай хуулийн⁴ 6 дугаар зүйлийн 6.1.1, 6.1.2, 6.1.6, 6.1.7-д заасан этгээдэд үйлчлэх нислэгийг;~~

4.1.8. “сургууль-байлдааны нислэг” гэж бүх төрлийн буудлага, бөмбөгдөлт, пуужингийн харвалттай нислэг болон олон улсын хээрийн сургууль-дадлагын нислэгийг;

4.1.9. “сургууль-дадлагын нислэг” гэж өлөн улсын сургууль, хамтарсан болон бие даасан **нисэх багийн** бүх төрлийн дадлага сургалт, эрх олгох нислэгийг;

4.1.10. “тусгай үүргийн нислэг” гэж тайван цагийн батлан хамгаалах нислэг, хил хамгаалалт, хилийн эрэл, тусгай ажиллагаа, гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх, гамшиг, осол, эрэн хайх, аврах ажиллагаа, эмнэлгийн яаралтай түргэн тусламж болон төрийн чиг үүргийг гүйцэтгэх байгууллагуудын байгууллагын ажил, үүргийг гүйцэтгэх нислэгийг;

~~4.1.11. “улсын агаарын хөлөг” гэж төрийн цэргийн болон төрийн бусад чиг үүргийг хэрэгжүүлэгч байгууллагын агаарын хөлгийг;~~

4.1.11. “улсын агаарын хөлөг” гэж төрийн цэргийн, хууль сахиулах болон төрийн тусгай чиг үүргийг хэрэгжүүлэгч байгууллагын нисэх онгоц, нисдэг тэрэг бусад агаарын хөлгийг;

---

⁴Төрийн тусгай хамгаалалтын тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2024 оны 24 дугаарт нийтлэгдсэн.

4.1.12.“улсын агаарын хөлгийг эзэмшигч байгууллага” гэж төрийн цэргийн болон төрийн бусад чиг үүргийг хэрэгжүүлэгч байгууллагыг;

4.1.13.“улсын нисэх” гэж улсын агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа гүйцэтгэхтэй холбогдсон цөгцөлбөр цогц ойлголтыг;

4.1.16.“Улсын нисэхийн багц дүрэм” гэж энэ хуульд нийцүүлэн гаргасан улсын нисэхийн үйл ажиллагааг зохицуулах баримт бичгийг;

4.1.16.4.1.14.“Улсын нисэхийн багц дүрэм” гэж энэ хуулийн 11 дүгээр зүйлд заасан харилцааг зохицуулах эрх зүйн баримт бичгийг;

~~4.1.14.“цэргийн зориулалттай нисгэгчгүй нисэх хэрэгсэл” гэж Зэвсэгт хүчний тухай хуулийн 3.1.10-т заасан ажиллагаанд ашиглагдах алсаас удирдлагатай, эсхүл автомат удирдлагатай нисгэгчгүй нисэх хэрэгсэл (дрон)-ийг;~~

4.1.14.4.1.15.“цэргийн зориулалттай нисгэгчгүй нисэх хэрэгсэл” гэж цэргийн байгууллагын үйл ажиллагаанд ашиглагдах нисгэгчгүй болон зайнаас удирдах агаарын хөлгийг;

~~4.1.15.4.1.16.“шалгалт, туршилтын нислэг” гэж агаарын хөлгийг агаар болон газарт шалгах, засвар, техникийн үйлчилгээ, тоног төхөөрөмж суурилуулсны дараа хийх нислэгийг.~~

4.2.Нисэхийн үйл ажиллагаатай холбоотой энэ хуулиар зохицуулаагүй бусад нэр томъёог Иргэний нисэхийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлд зааснаар хэрэглэнэ.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ УЛСЫН НИСЭХИЙН ТАЛААРХ ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН БҮРЭН ЭРХ

5 дугаар зүйл.Улсын Их Хурлын бүрэн эрх

~~5.1.Улсын Их Хурал улсын нисэхийн талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:~~

~~5.1.1.улсын нисэхийг хөгжүүлэх талаар төрөөс баримтлах бодлогыг төдөрхөйлөж;~~

~~5.1.2.Улсын нисэхийн үйл ажиллагааны эрх зүйн үндсийг тогтоох.~~

5 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын бүрэн эрх

5.1.Монгол Улсын Их Хурал улсын нисэхийн үйл ажиллагааны эрх зүйн үндсийг тогтооно.

6 дугаар зүйл.Засгийн газрын бүрэн эрх

~~6.1.Засгийн газар ~~#~~ улсын нисэхийн талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:~~

~~6.1.1.улсын нисэхийг хөгжүүлэх талаар төрөөс баримтлах бодлого, улсын нисэхийн тухай хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх;~~

6.1.2.улсын нисэхийн эрэн хайх, аврах ажиллагааг хэрэгжүүлэх арга хэмжээг чиглүүлэх;

~~6.1.3.улсын нисэхийн аэродром байгуулах, өөрчлөх, шилжүүлэх, татан буулгах;~~

6.1.3.улсын нисэхийн аэродром байгуулах, өөрчлөх, шилжүүлэх, татан буулгах, хамтран ашиглах асуудлыг цэргийн мэргэжлийн дээд удирдлагын байгууллагын санал болгосноор Зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчтай зөвшилцөн шийдвэрлэх.

~~6.1.4.улсын нисэхийг хөгжүүлэх төсөл, хөтөлбөрийг батлах;~~

~~6.1.5.6.1.4.улсын нисэхийн нисгэгч, инженер, техникч болон нисэхийн тусгай мэргэжлийн жагсаалт, тэдний хөдөлмөрийн хөлсний ерөнхий үнэлгээ, тусгай нэмэгдлийг тогтоох.~~

7 дугаар зүйл.Батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний бүрэн эрх

7.1.Батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

~~7.1.1.Улсын~~ нисэхийн багц дүрмийг батлах;

~~7.1.2.улсын нисэхийн нислэг-техникийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах ерөнхий шинжээч (байцаагч)-ийг томилж, шинжээчийг томилох, чөлөөлөх;~~

7.1.3.улсын нисэхийн нислэг-техникийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах комиссын дүрмийг батлах;

7.1.4.улсын нисэхийн нислэг-техникийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах комиссыг томилох;

~~7.1.3.7.1.5.~~Батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын улсын нисэхийн **хяналтын** байцаагч нисгэгч, инженерт хяналт шалгалт явуулах эрх олгох;

~~7.1.4.7.1.6.~~энэ хуулийн 15.2, 17.2-т заасан журмыг иргэний нисэхийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагатай **зөвшилцөж зөвшилцөн** батлах;

~~7.1.5.7.1.7.~~улсын агаарын хөлгийг эзэмшигч байгууллагын нисгэгч, нисэхийн тусгай мэргэжлийн бүрэлдэхүүний нислэгийн цагийн хөлсний үнэлгээний тусгай норм, зэрэг, зэрэглэлийг **цагийн үнэлгээ, зэрэг, зэрэглэлийн нэмэгдлийг** тогтоох.

8 дугаар зүйл.Батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын чиг үүрэг

8.1.Улсын нисэхийн үйл ажиллагаа батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын хяналтад байна.

8.2.Батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

8.2.1.улсын нисэхийн талаар төрөөс баримтлах бодлого, хууль тогтоомж, Засгийн газрын шийдвэрийг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулж, биелэлтийг хангуулаж хангах;

8.2.2.улсын нисэхийн хяналт, зохицуулалтыг тасралтгүй, үр дүнтэй хэрэгжүүлэхэд нисэхийн мэргэжлээр бэлтгэгдсэн хүний нөөцийн чадавхыг бүрдүүлэх;

8.2.3.улсын нисэхийн аюулгүй байдал, аюулгүйн хамгаалалттай холбоотой мэдээллийн санг хөтлөж бүрдүүлэх, холбогдох байгууллагуудтай байгууллагатай мэдээлэл солилцох;

8.2.4.улсын агаарын хөлөг, түүний бүрдэл хэсгийн гэрчилгээ, нислэгт тэнцэх чадварын гэрчилгээ, нисэхийн мэргэжлийн үнэмлэх, зэрэг, зэрэглэл олгох, түдгэлзүүлэх, цуцлах;

~~8.2.5.улсын нисэхийн багц дүрэм болон бусад холбогдох эрх зүйн актыг боловсруулах, батлуулах, бүртгүүлэх, хэрэгжилтэд хяналт тавих;~~

8.2.5.улсын нисэхийн аэродромыг бүртгэх, гэрчилгээжүүлэх;

8.2.6.нислэгт тэнцэх чадварын гэрчилгээний хугацаа дууссан, нислэгт тэнцэх чадвараа алдсан **улсын** агаарын хөлгийн нислэгийг зогсоох, зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох;

8.2.7.улсын нисэхийн аюулгүй байдал, аюулгүйн хамгаалалттай холбоотой хяналт, зохицуулалтыг хэрэгжүүлэх;

8.2.8.Улсын нисэхийн багц дүрмээр зохицуулагдаагүй нислэгийн аюулгүй байдалд нөлөөлж болзошгүй нөхцөл байдал үүссэн тохиолдолд тодорхой хугацаатай шийдвэр гаргах, холбогдох этгээдэд мэдээлэх.

9 дүгээр зүйл.Цэргийн мэргэжлийн дээд удирдлагын байгууллагын чиг үүрэг

9.1.Цэргийн мэргэжлийн дээд удирдлагын байгууллага ~~нь~~ улсын нисэхийн талаар дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

9.1.1.хилийн агаарын бүсэд нислэг үйлдэх зөвшөөрөлд хяналт тавих;

9.1.2.онцгой үүргийн нислэгийн зөвшөөрөл олгох;

9.1.3.байлдааны үүргийн, сургууль-байлдааны үүргийн нислэгийг төлөвлөж, гүйцэтгэх;

9.1.4.улсын агаарын хөлгийн нислэгийн хөдөлгөөнд хяналт тавих;

9.1.5.Агаарын зайг нисэхэд ашиглах тухай хуулийн⁵ 7.1-д заасан үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх;

9.1.6.Зөвшөөрлийн тухай хуулийн⁶ **8.2 дугаар зүйлийн** 10.14-т заасан зөвшөөрлийг олгох.

⁵ Агаарын зайг нисэхэд ашиглах тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2003 оны 23 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁶ Зөвшөөрлийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2022 оны 38 дугаарт нийтлэгдсэн.

10 дугаар зүйл. Улсын агаарын хөлгийг эзэмшигч байгууллагын чиг үүрэг

10.1. Улсын агаарын хөлгийг эзэмшигч байгууллага ~~нь~~ дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

~~10.1.1. улсын агаарын хөлөг эзэмшигч байгууллага нь нислэгийн үйл ажиллагаа, нислэгийн аюулгүй байдлыг хангуулах чиг үүрэг бүхий нэгжтэй байх бөгөөд шалгагч зэрэглэлтэй нисгэгч, инженерийг Батлан хамгаалах асуудал эрхэсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын дүгнэлтийг үндэслэн томилж;~~

10.1.1. нислэгийн үйл ажиллагааг хариуцсан нэгжтэй байх;

10.1.2. шалгагч зэрэглэлтэй нисгэгч, инженерийг томилох, чөлөөлөх;

~~10.1.2. энэ хууль, түүнтэй нийцүүлж баталсан эрх зүйн акт, эзэмшиж буй агаарын хөлгийн үйлдвэрлэгчээс гаргасан дүрэм, зааврын хүрээнд нислэгийн үйл ажиллагааг гүйцэтгэх;~~

10.1.3. Улсын нисэхийн багц дүрэм болон агаарын хөлгийн үйлдвэрлэгчээс гаргасан дүрэм, зааврын дагуу нислэгийн үйл ажиллагааг гүйцэтгэх;

~~10.1.3. 10.1.4. нислэгийн аюулгүй байдлыг хангуулах хангах чиглэлээр бүх төрлийн арга хэмжээг зохион байгуулах;~~

~~10.1.4. 10.1.5. нисэхийн үйл ажиллагааг тасралтгүй хэрэгжүүлэх мэргэжлийн бүрэлдэхүүнийг сургах, хүний нөөцийг бүрдүүлэх;~~

~~10.1.5. 10.1.6. энэ хуулийн 4.1.3-т зааснаас бусад улсын агаарын хөлөг, түүний нисэх багийн амь нас, эрүүл мэндийг заавал даатгуулсан байх.~~

~~10.1.6. 10.1.7. энэ хуулийн 14.1.2, 14.1.3, 14.1.4-т заасан нислэг үйлдэхэд зорчигчийн амь нас, эрүүл мэнд, эд хөрөнгийн даатгалыг гэрээ байгуулагч тал хариуцах.~~

10.2. Улсын агаарын хөлгийг эзэмшигч байгууллага нь нисэх онгоц, нисдэг тэрэгний дадлагажууртай байж болно.

10.3. Улсын нисэхийн үйл ажиллагаа, аюулгүй байдлыг хангах үүднээс улсын агаарын хөлгийг ашиглах гарын авлага, техник, технологийн болон бусад холбогдох баримт бичгийг тухайн үйлдвэрлэгч орны хэл дээр ашиглаж болно.

10.4. Улсын агаарын хөлгийн засвар, техникийн үйлчилгээ болон нисэх баг, инженер техникийн бүрэлдэхүүний сургалтын тодорхой хэсгийг эдийн засгийн үр ашиг, чанар, аюулгүй байдлыг харгалзан дотоодын болон гадаадын гэрчилгээжсэн хувийн хэвшлийн байгууллагаар гэрээний үндсэн дээр гүйцэтгүүлж болно. Энэ тохиолдолд тавигдах шаардлага, журмыг болох бөгөөд түүнд тавигдах шаардлагыг Улсын нисэхийн багц дүрмээр төгтөөнө зохицуулна.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ
УЛСЫН НИСЭХИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗОХИЦУУЛАЛТ

11 дүгээр зүйл. Улсын нисэхийн багц дүрэм

11.1. Улсын нисэхийн багц дүрмээр дараах харилцааг зохицуулна:

11.1.1. улсын агаарын хөлгийг бүртгэх, ~~бүртгэлийн гэрчилгээ нислэгт тэнцэх чадварын гэрчилгээ олгох, сунгах, түдгэлзүүлэх, цуцлах, хасах, нислэгт тэнцэх чадварын гэрчилгээ олгох, сунгах, түдгэлзүүлэх, цуцлах, хүчингүй болгох;~~

11.1.2. нисэхийн мэргэжлийн үнэмлэх, зэрэг, зэрэглэл, эрүүл мэндийн гэрчилгээ олгох, сунгах, түдгэлзүүлэх, цуцлах;

11.1.3. улсын агаарын хөлгөөр нислэг үйлдэх;

11.1.4. нисэхийн инженерийн албыг зохион байгуулах;

11.1.5. улсын нисэхийн аэродромын бүртгэл, ашиглалт, хангалтыг зохион байгуулах;

11.1.6. улсын агаарын хөлгийн нислэгийн үйл ажиллагаа, аюулгүй байдалд хяналт тавих;

11.1.7. улсын агаарын хөлгийн нислэгийн хөдөлгөөний үйл ажиллагааг зохицуулах;

11.1.8. эрэн хайх, аврах ажиллагааг гүйцэтгэх;

11.1.9. улсын нисэхийн агаарын хөлгийн нислэг-техникийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах;

11.1.10. нислэгийн дадлагажуурын цогцолборыг ашиглах;

11.1.11. цэргийн зориулалттай нисгэгчгүй нисэх ~~хэрэгслийг бүртгэх, хэрэгсэл, түүний удирдлагын системийг бүртгэх,~~ гэрчилгээжүүлэх, ашиглах, хяналт тавих.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ УЛСЫН АГААРЫН ХӨЛӨГ, ТҮҮНД ХАМААРАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

12 дугаар зүйл. Улсын агаарын хөлгийн бүртгэл, нислэгт тэнцэх чадвар

12.1. Батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь Монгол Улсад бүртгэх улсын агаарын хөлөг, түүний бүрдэл хэсгийн бүртгэлийг хөтөлнө.

12.2. Улсын агаарын хөлгийг эзэмшигч байгууллага өөрийн өмчлөл, эсхүл эзэмшилд байгаа бусад улсад бүртгэлгүй агаарын хөлгийг Улсын нисэхийн багц дүрмийн дагуу улсын агаарын хөлгийн бүртгэлд бүртгүүлнэ.

12.4. Энэ хуулийн 7.1.3-т заасан улсын нисэхийн байцаагч нисгэгч, инженерийн үзлэг, шалгалтаар нислэгийн аюулгүй байдлыг хангасан агаарын хөлөгт нислэгт тэнцэх чадварын гэрчилгээг батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага олгоно.

12.3. Улсын агаарын хөлөг нь нислэгийн аюулгүй ажиллагааны нөхцөлийг хангасан нислэгт тэнцэх чадварын гэрчилгээтэй байна.

~~12.3.12.4.Энэ хуулийн 12.2-т заасны дагуу улсын агаарын хөлгийн бүртгэлд бүртгүүлээгүй, нислэгт тэнцэх чадварын гэрчилгээгүй улсын агаарын хөлгөөр нислэг үйлдэхийг хориглоно.~~

12.5.Нислэгт тэнцэх чадварын гэрчилгээнд түүний хүчинтэй хугацаа, агаарын хөлгийн зориулалт, нислэгийн аюулгүй байдлыг хангахад шаардлагатай ангилал, хязгаарлалт болон бусад мэдээллийг тусгана.

~~12.6.Улсын агаарын хөлгийг бүртгэх, бүртгэлээс хасах, нислэгт тэнцэх чадварыг тодорхойлох, гэрчилгээ өлгөх, сунгах, цуцлах үйл ажиллагааг Улсын нисэхийн багц дүрмээр зохицуулна.~~

~~12.7.Энэ хууль болон Улсын нисэхийн багц дүрмийг зорчсон тохиолдолд агаарын хөлгийн бүртгэлийн гэрчилгээг түдгэлзүүлэх, эсжүүл хүчингүй болгоно.~~

12.8.12.6.Энэ хуулийн 10.1.6-д заасан даатгалыг улсын төсвийн санхүүжилтээр шийдвэрлэнэ.

13 дугаар зүйл.Улсын агаарын хөлгийн дарга, нисэх баг

13.1.Улсын агаарын хөлгийг эзэмшигч байгууллага нь нислэгийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор тухайн төрлийн нислэгийн үйл ажиллагааг гүйцэтгэх шаардлага хангасан нисгэгчийг агаарын хөлгийн даргаар томилно.

13.2.**Улсын агаарын** хөлгийн дарга, нисэх багийн гишүүд нь батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас олгосон хүчин төгөлдөр мэргэжлийн үнэмлэх, гэрчилгээтэй байна. байх бөгөөд Мэргэжлийн үнэмлэх, гэрчилгээг жил бүр сунгаж баталгаажуулсан байна.

~~13.3.Агаарын хөлгийн дарга нь нислэгийн аюулгүй байдалд илт аюул тулгарсан, аюул тулгарах нь тодорхой болсон тохиолдолд Улсын агаарын хөлөг болон түүний бүхээгт байгаа хүмүүсийн амь насыг аврах зорилгоор нислэгийн төлөвлөгөө болон нислэгийн хөдөлгөөний удирдагч /удирдлага/ ийн өгснөөс өөр шийдвэр гаргаж болно.~~

13.3.Агаарын хөлгийн дарга нислэгийн аюулгүй байдалд аюул тулгарсан тохиолдолд улсын агаарын хөлөгт байгаа зорчигчдын амь насыг аврах зорилгоор нислэгийн төлөвлөгөө болон нислэгийн хөдөлгөөний удирдагчийн өгснөөс өөр шийдвэр гаргах эрхтэй.

13.4.**Улсын агаарын** хөлгийн дарга нь энэ хуулийн 14.1.1-д зааснаас бусад нислэгийг гүйцэтгэх үед Иргэний нисэхийн тухай хуулийн 21.3-т заасан эрхийг хэрэгжүүлнэ.

13.5.Байлдааны агаарын хөлгийн нисэх багийн гишүүд нь байлдааны үүргийн нислэг үйлдэх үед үнэмлэхийг улсын агаарын хөлгийг эзэмшигч байгууллагын нууцын асуудал хариуцсан албан тушаалтанд хадгалуулна.

13.6.Улсын агаарын хөлгийг эзэмшигч байгууллагад олон улсын болон Монгол Улсын иргэний нисэхийн байгууллагаар гэрчилгээжсэн, Улсын нисэхийн багц дүрмийн шаардлагыг хангасан Монгол Улсын болон гадаад улсын иргэнийг гэрээгээр үүрэг гүйцэтгэж **ажиллуулж** болно.

~~13.7.Гэрээгээр ажиллах иргэн нь батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас улсын агаарын хөлгөөр нисэх, техник үйлчилгээ хийх эрхийг авсан байна.~~

13.7.Батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага гэрээгээр ажиллах гадаад улсын иргэн, хуулийн этгээдэд улсын агаарын хөлгөөр нисэх, техник үйлчилгээ хийх эрхийг дараах шаардлагыг үндэслэн олгоно:

13.7.1.мэргэжлийн үнэмлэх, гэрчилгээ нь хүлээн зөвшөөрөгдсөн байх;

13.7.2.үндэсний аюулгүй байдлын эрсдэлийн үнэлгээ болон шалгалт хийгдсэн байх;

13.7.3.улсын агаарын хөлгийг эзэмшигч байгууллагатай төрийн нууцын хууль тогтоомжийн дагуу нууцын баталгаа, нууц хадгалах гэрээ байгуулсан байх.

14 дүгээр зүйл.Улсын агаарын хөлгийн нислэгийн ангилал

14.1.Улсын агаарын хөлгийн нислэг дараах ангилалтай байна:

- 14.1.1.байлдааны үүргийн нислэг;
- 14.1.2.онцгой үүргийн нислэг;
- 14.1.3.тусгай үүргийн нислэг;
- 14.1.4.захиалгат нислэг;
- 14.1.5.сургууль-байлдааны нислэг;
- 14.1.6.шалгалт, туршилтын нислэг;
- 14.1.7.сургууль-дадлагын нислэг;
- 14.1.8.олон улсын нислэг.

14.2.Энэ хуулийн 14.1.1, 14.1.5-д заасан нислэгийг цэргийн мэргэжлийн дээд удирдлагын байгууллагын баталсан дүрмээр зохицуулна.

14.3.Улсын агаарын хөлгөөр захиалгат нислэг үйлдэх бол Иргэний нисэхийн тухай хууль, ~~дүрмийн хөлбөгдөж зохицуулалтыг~~ болон холбогдох дүрмийг баримтална.

14.4.Улсын агаарын хөлгийг агаарт болон газарт шалгах, засвар, техникийн үйлчилгээ, тоног төхөөрөмж суурилуулсны дараа шалгалт, туршилтын нислэг үйлдэнэ.

14.5.Энэ зүйлийн хуулийн 14.1.2, 14.1.3, 14.1.4-т заасан нислэг, түүнтэй холбогдон гарах зардлыг тухайн захиалагч тал хариуцна.

14.6.Энэ хуулийн 14.1.2-т заасан нислэгийн аюулгүйн хамгаалалтыг хангах асуудлыг цэргийн мэргэжлийн дээд удирдлагын байгууллага болон төрийн тусгай хамгаалалтын байгууллагын хамтарсан журмаар зохицуулна.

15 дугаар зүйл.Улсын агаарын хөлгийн нислэгийн

ХӨДӨЛГӨӨНИЙ ЗОХИЦУУЛАЛТ

15.1. Улсын агаарын хөлгийн байлдааны үүргийн нислэгийн хөдөлгөөний зохицуулалтыг цэргийн мэргэжлийн дээд удирдлагын байгууллагын шийдвэрээр Агаарын цэргийн командлал хэрэгжүүлнэ.

15.2. Улсын агаарын хөлгийн онцгой болон тусгай үүргийн нислэгийн хөдөлгөөний зохицуулалтыг батлан хамгаалах болон иргэний нисэхийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын хамтарсан журмаар зохицуулна.

15.3. Энэ хуулийн 14.1.4, 14.1.5, 14.1.6, 14.1.7, 14.1.8-д заасан нислэгийн хөдөлгөөнийг Улсын нисэхийн багц дүрмээр зохицуулна.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ УЛСЫН НИСЭХИЙН АЭРОДРОМЫН АШИГЛАЛТ

16 дугаар зүйл. Улсын нисэхийн аэродром

16.1. Улсын нисэхийн аэродромыг улсын бүртгэлд бүртгэх, бүртгэлээс хасах, гэрчилгээ олгох, цуцлах, ~~аэродром ашиглах үйл ажиллагаа, түүнд тавигдах шаардлагыг~~ **ашиглах, түүний бэлэн байдлыг** Улсын нисэхийн багц дүрмээр зохицуулна.

~~16.2. Цэргийн зориулалттай нисэхийн аэродром байгуулах, оорчлох, шилжүүлэх, татан буулгах, түүний бэлэн байдал, түүнд тавигдах шаардлагыг тогтоох асуудлыг цэргийн мэргэжлийн дээд удирдлагын байгууллагын санал болгосноор Зөвсөгт хүчний ерөнхий командлагчтай зөвшилцөн Засгийн газар шийдвэрлэнэ.~~

~~16.3. Батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь улсын нисэхийн аэродром байгуулах, түүний бэлэн байдал, түүнд тавигдах шаардлагыг тогтоох тухай саналыг боловсруулж Засгийн газраар шийдвэрлүүлнэ.~~

~~16.4.~~ 16.2. Улсын нисэхийн зориулалттай аэродром нь батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас гэрчилгээжсэн байна.

~~16.5. Улсын нисэхийн аэродромын бүртгэлийг батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага эрхэлнэ.~~

~~16.6.~~ 16.3. Улсын нисэхийн аэродромын аюулгүйн бүсийн орчимд үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, барилга байгууламж барихыг хориглоно.

~~16.7.~~ 16.4. Улсын нисэхийн аэродромын аюулгүй байдал, ашиглалт, хамгаалалт, бэлэн байдал, аэродромыг техник, технологийн баримт бичигт зааснаар тоноглож, ашиглахыг улсын агаарын хөлгийг эзэмшигч байгууллага хариуцна.

17 дугаар зүйл. Аэродромыг хамтран ашиглах

17.1. Улсын болон иргэний нисэхийн зориулалтаар хамтран ашиглах аэродром нь иргэний нисэхийн аэродромд тавигддаг тавигдах шаардлагыг хангасан байна.

17.2.Улсын болон иргэний нисэхийн аэродромыг хамтран ашиглах харилцааг батлан хамгаалах болон иргэний нисэхийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын хамтарсан журмаар зохицуулна.

ЗУРГАДУГААР БҮЛЭГ **НИСЛЭГИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, АЮУЛГҮЙН ХАМГААЛАЛТ**

18 дугаар зүйл.Улсын нисэхийн аюулгүй байдлын хяналт

18.1.Улсын нисэхийн аюулгүй байдлын хяналт нь улсын агаарын хөлгийн нислэгийн аюулгүй байдлын болон нислэгийн үйл ажиллагааны хяналтаас бүрдэнэ.

~~18.2.Улсын нисэхийн аюулгүй байдлын хяналтыг энэ хуулийн 8 дугаар зүйлд заасан байгууллага хэрэгжүүлнэ.~~

18.3.**18.2.**Улсын нисэхийн үйл ажиллагааг хариуцсан бүтцийн нэгжийн улсын хяналтын байцаагч ~~нь~~ дараах эрх, үүргийг хэрэгжүүлнэ:

~~18.3.1.эрх бүхий албан тушаалтнаас олгосон албаны болон хувийн дугаар бүхий үнэмлэх, тэмдэг, түүнчлэн албан шаардлага, зөвлөмж, дүгнэлт, акт бүхий хэвлэмэл хуудас хэрэглэх;~~

18.2.1.эрх бүхий албан тушаалтнаас олгосон албаны үнэмлэх, хувийн дугаар бүхий тэмдэг хэрэглэх;

18.2.2.албан үүргээ гүйцэтгэхтэй холбоотой албан шаардлага, зөвлөмж, дүгнэлт гаргах, хэвлэмэл хуудас хэрэглэх;

~~18.3.2.18.2.3.~~хяналт шалгалт хийх зорилгоор улсын нисэхийн үйл ажиллагаатай холбогдолтой объект, барилга байгууламжид саадгүй нэвтрэх;

~~18.3.3.18.2.4.~~улсын нисэхийн үйл ажиллагаатай холбоотой баримт бичгийн хувийг шаардан гаргуулах;

~~18.3.4.18.2.5.~~шаардлагатай тохиолдолд улсын агаарын хөлгийг саатуулах;

~~18.3.5.18.2.6.~~холбогдох этгээдийн улсын нисэхийн баримт бичгийг түр хураах.

~~18.3.6.дээрх заалтын дагуу хийгдэх үйлдэл, байцаагчийн үүрэг даалгаврыг гүйцэтгэх хугацаа болон бусад нэмэлт зохицуулалтыг Улсын нисэхийн багц дүрмээр нарийвчлан зохицуулна~~

18.4.18.3.Цэргийн зориулалттай нисгэгчгүй нисэх хэрэгслийг энэ хуулийн 11.1.11-д заасан шаардлага хангаагүй тохиолдолд ашиглахыг хориглоно.

19 дүгээр зүйл.Улсын нисэхийн аюулгүйн хамгаалалт

~~19.1.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол улсын нисэхийн аюулгүйн хамгаалалтыг хангах зорилгоор зорчигчдын бие болон гар тээш, ачаанд агаарын хөлгийг эзэмшигч болон холбогдох мэргэжлийн байгууллага зохих зааврын дагуу үзлэг хийнэ.~~

19.1.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол улсын нисэхийн аюулгүйн хамгаалалтыг хангах чиглэлээр зорчигчийн бие, ачаа тээшинд агаарын хөлгийг эзэмшигч болон мэргэжлийн байгууллага холбогдох дүрмийн дагуу үзлэг, шалгалт хийнэ.

19.2.Энэ хуулийн 19.1-д заасан үзлэгээс татгалзсан зорчигч тээвэрлэхийг хориглох ба шаардлагатай гэж үзвэл эрх бүхий байгууллагад шилжүүлнэ.

19.3.Улсын агаарын хөлгөөр онцгой үүргийн нислэг үйлдэх үед аюулгүйн хамгаалалтыг хангах зорилгоор нисэх багийн бүрэлдэхүүнд хамгаалалтын ажилтныг ажиллуулж болно.

19.4.Улсын нисэхийн үйл ажиллагаанд ашиглагдах мэдээллийн технологи, навигаци, хяналт, нислэгийн удирдлагын систем нь кибер аюулгүй байдлын шаардлагад нийцсэн байна.

ДОЛДУГААР БҮЛЭГ УЛСЫН АГААРЫН ХӨЛГИЙГ ЭРЭН ХАЙХ, АВРАХ АЖИЛЛАГАА

20 дугаар зүйл.Эрэн хайх, аврах ажиллагаа

20.1.Аюул тулгарсан болон аюулд нэрвэгдсэн улсын агаарын хөлөг, түүний нисэх баг, зорчигчдыг эрэн хайх, аврах, тусламж үзүүлэх, тэдгээрийг ослын газраас шилжүүлэн зөөвөрлөх ажиллагааг батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын удирдлага доор тухайн агаарын хөлөг эзэмшигч байгууллагатай хамтран, тусгайлан бэлтгэгдсэн бие бүрэлдэхүүн, техник хэрэгсэл ашиглан гүйцэтгэнэ.

20.2.**Улсын агаарын хөлгийг эрэн хайх, аврах ажиллагааг улсын болон иргэний нисэхийн байгууллагууд байгууллага, холбогдох бусад байгууллагатай хамтран гүйцэтгэж болно.**

20.3.Орон нутгийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, аж ахуйн нэгж, иргэд аюулд нэрвэгдсэн улсын агаарын хөлгийн талаар өөрт мэдэгдсэн мэдээллийг зохих байгууллагад нэн даруй мэдэгдэх, нисэх баг, зорчигчдын амь насыг аврах, тэдэнд эмнэлгийн болон бусад зайлшгүй тусламж үзүүлэх, түүнчлэн агаарын хөлөг, түүний баримт бичгийг хамгаалалтад авах үүрэг хүлээнэ.

20.4.Энэ хуулийн 20.1-д заасан ажиллагааг Улсын нисэхийн багц дүрмээр зохицуулна.

21 дүгээр зүйл.Аюулд нэрвэгдсэн улсын агаарын хөлөг, нисэх баг, зорчигчдыг эрэн хайх, аврах ажиллагааг зогсоох

21.1.Аюулд нэрвэгдсэн улсын агаарын хөлөг, нисэх баг, зорчигчдыг эрэн хайх бүх арга хэмжээ үр дүнгүй болсон тохиолдолд эрлийн ажлыг зогсоох шийдвэрийг уг агаарын хөлгийг эзэмшигч байгууллагын саналыг үндэслэн **мэргэжлийн**

комиссын саналыг үндэслэн эрлийн ажлыг зогсоох шийдвэрийг Засгийн газар гаргана.

НАЙМДУГААР БҮЛЭГ УЛСЫН НИСЭХИЙН НИСЛЭГ-ТЕХНИКИЙН ОСОЛ, ЗӨРЧЛИЙГ ШИНЖЛЭН ШАЛГАХ

22 дугаар зүйл. Улсын нисэхийн нислэг-техникийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах ажиллагаа

22.1. Улсын нисэхийн нислэг-техникийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах ажиллагааг агаарын хөлгийн осол, зөрчлийн нөхцөл, шалтгааныг тогтоох зорилгоор хэрэгжүүлнэ.

22.2. Улсын нисэхийн нислэг-техникийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах ажиллагаа нь осол, зөрчлийг дахин давтагдахаас урьдчилан сэргийлнэ.

~~22.2.~~ 22.3. Энэ хуулийн 7.1.2-т заасны дагуу томилогдсон ерөнхий шинжээч нь нисгэгч, инженер, эсхүл шинжлэн шалгах чиглэлээр мэргэшсэн нисэхийн бусад мэргэжилтэй, хараат бус, бие даасан байна.

~~22.3.~~ 22.4. Улсын агаарын хөлгийг эзэмшигч байгууллага болон холбогдох бусад этгээд осол, зөрчилд өртсөн агаарын хөлөгтэй холбоотой эд мөрийн баримтыг шинжлэн шалгах ажиллагааг гүйцэтгэж дуусах хүртэл хадгалж, хамгаална.

22.5. Улсын нисэхийн аюулгүй байдлын хяналт, нислэг-техникийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах ажиллагаанд оролцох албан тушаалтан нь агаарын хөлгийг эзэмшигч байгууллагын агаарын хөлгийг худалдан авахтай холбоотой ажиллагаанд шууд болон шууд бус ашиг сонирхлын зөрчил үүсэхээр бол худалдан авах ажиллагаанд оролцохоос татгалзана.

22.6. Улсын нисэхийн нислэг-техникийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах ажиллагаанд оролцох ерөнхий шинжээч, комиссын гишүүд нь улсын агаарын хөлгийг үйлдвэрлэгч болон засвар, техникийн үйлчилгээг хариуцах байгууллагатай ашиг сонирхлын зөрчилгүй эсэх талаар эрх бүхий албан тушаалтанд мэдэгдэнэ.

22.7. Улсын нисэхийн нислэг-техникийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах ажиллагааны талаарх баримт, мэдээллийг устгах, өөрчлөх, нуун дарагдуулах, задруулахыг хориглоно.

22.8. Улсын нисэхийн нислэг-техникийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах ажиллагааны нууцад хамаарахаас бусад мэдээлэл олон нийтэд нээлттэй байна.

23 дугаар зүйл. Улсын нисэхийн нислэг-техникийн осол, зөрчлийг шалгах ерөнхий шинжээчийн бүрэн эрх, чиг үүрэг эрх, үүрэг

23.1. Улсын нисэхийн нислэг-техникийн осол, зөрчлийг шалгах ерөнхий шинжээч нь дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ эрхтэй:

~~23.1.1.албан үүргээ гүйцэтгэхдээ улсын нисэхийн үйл ажиллагаатай холбоотой газруудад саадгүй нэвтрэх;~~

23.1.1.албан үүргээ гүйцэтгэхдээ улсын агаарын хөлгийг эзэмшигч байгууллага болон шаардлагатай бусад газарт саадгүй нэвтрэх;

23.1.2.шинжлэн шалгах ажиллагаанд шаардлагатай мэдээ мэдээлэл, судалгаа, тодорхойлолт болон бусад нотлох баримтыг холбогдох хүн албан тушаалтан, хуулийн этгээдээс шаардан авах;

23.1.3.Улсын нисэхийн багц дүрэмд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах санал гаргах;

23.1.4.улсын агаарын хөлгийн эзэмшигч байгууллагын нислэгийн бэлтгэл, гүйцэтгэлд үнэлэлт өгөх;

23.1.5.улсын нисэхийн техникийн ашиглалтын горимд хяналт тавьж, дүгнэлт гаргах, зөвлөмж өгөх.

~~23.1.6.улсын агаарын хөлгийн нислэг техникийн осол, зөрчлийн шалтгааныг үнэн зөв тогтоох, шаардлагатай мэдээ, судалгаа, бусад баримт бичгийг холбогдох этгээдээс шаардан гаргуулж авах.~~

23.2.Улсын нисэхийн нислэг-техникийн осол, зөрчлийг шалгах ерөнхий шинжээч нь дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

23.2.1.улсын нисэхийн нислэг-техникийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах ажиллагааг зохион байгуулах;

23.2.2.улсын нисэхийн нислэг-техникийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах, ангилах, бүртгэх ажиллагааг гүйцэтгэх;

23.2.3.улсын нисэхийн нислэг-техникийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах комиссын дүрмийг батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнээр батлуулах **дүрмийн төслийг боловсруулах;**

~~23.2.4.улсын нисэхийн нислэг техникийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах комисс томилуулах тухай саналаа батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнд танилцуулж, шийдвэрлүүлэх;~~

23.2.5.23.2.4.улсын нисэхийн нислэг-техникийн осол, зөрчилтэй холбоотой мэдээллийг цуглуулан дүн шинжилгээ хийж, шалтгаан нөхцөл, нөлөөлсөн хүчин зүйлсийн талаар тайлан гаргах.

24 дүгээр зүйл.Улсын нисэхийн нислэг-техникийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах комисс, түүний бүрэн эрх комиссын чиг үүрэг

24.1.Улсын нисэхийн нислэг-техникийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах комисс, түүний бүрэн эрх **дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:**

24.1.1.улсын нисэхийн нислэг-техникийн осол, зөрчил болсон газарт саадгүй нэвтрэх, шинжлэн шалгах ажиллагаанд хамааралтай ослын үлдэгдэл, эд зүйлст хяналтаа тогтоох **зүйлсийг хяналтад авах;**

24.1.2. шинжлэн шалгах ажиллагааны явцад эд мөрийн баримтыг хамгаалах, агаарын хөлөг, түүний үлдэгдэл байгаа бүсэд зөвшөөрөлгүй этгээд нэвтрэх, эд зүйлс үрэгдэж гэмтэх, алдагдахаас хамгаалах боломжит бүх арга хэмжээг авах;

24.1.3. ослын газрыг хамгаалалтад авах асуудлыг эрх бүхий байгууллагад хандаж шийдвэрлүүлэх;

24.1.4. шинжлэн шалгах ажиллагааг гүйцэтгэхэд шаардлагатай ажиглагч, оролцогчийг томилох;

24.1.5. ослын газрын хамгаалалт буулгах, цаашид шинжлэн шалгах ажиллагаанд шаардлагагүй бөлөөн улсын агаарын хөлөг, түүний бүрдэл хэсэг, эд зүйлсийг хадгалалтаас чөлөөлөх;

24.1.6. шинжлэн шалгах ажиллагааны тайлан гаргах.

24.2. Улсын нисэхийн нислэг-техникийн осол, зөрчлийн шалтгааныг тогтоох, шинжлэн шалгах ажиллагаанд шаардлагатай гэж үзвэл тохиолдолд дотоод, гадаадын мэргэжилтэн /байгууллага/ ийг байгууллага, мэргэжилтнийг оролцуулж болно.

24.3. Улсын нисэхийн нислэг-техникийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах комисс нь ~~гарсан~~ осол, зөрчлийн нөхцөл, шалтгааныг тогтоож, цаашид уг ~~осол, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлнэ.~~ осол, зөрчил гаргахгүй байх талаар холбогдох байгууллагад зөвлөмж хүргүүлнэ.

ЕСДҮГЭЭР БҮЛЭГ БУСАД ЗҮЙЛ

25 дугаар зүйл. Хууль зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага

25.1. Энэ хуулийг зөрчсөн албан тушаалтны үйлдэл нь гэмт хэргийн шинжгүй бол Төрийн албаны тухай хууль⁷ болон Цэргийн албаны тухай хуульд⁸ заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

25.2. Энэ хуулийг зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдэд холбогдох хууль тогтоомжид заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

Гарын үсэг

⁷ Төрийн албаны тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2018 оны 01 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁸ Цэргийн албаны тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2016 оны 36 дугаарт нийтлэгдсэн.

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны ... дугаар
сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

**УЛСЫН НИСЭХИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬ ХҮЧИНГҮЙ
БОЛСОНД ТООЦОХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл. 2003 оны 05 дугаар сарын 30-ны өдөр батлагдсан баталсан Улсын нисэхийн тухай хуулийг хүчингүй болсонд тооцугай.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Улсын нисэхийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны ... дугаар
сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

**ЗЭВСЭГТ ХҮЧНИЙ ТУХАЙ ХУУЛЬД
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.Зэвсэгт хүчний тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.2.23 дахь заалтын “... 6.2.3-т ...” гэснийг “... 9.1.1, 9.1.2-т... 9.1.2, 9.1.6” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Улсын нисэхийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/ хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг